

نقش مقررات ایمنی زیستی و مرامنامه‌های اخلاقی و حقوقی در پژوهش‌های طب نظامی در اجرای اهداف کنوانسیون خلع سلاح بیولوژیک

دکتر علی کریمی Ph.D.^۱، دکتر حامد قاسمی M.D.^۲

آدرس مکاتبه: *مرکز تحقیقات بیولوژی مولکولی، پژوهشکده طب نظامی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه اله (عج)، تهران، ایران.

تاریخ اعلام قبولی مقاله: ۸۵/۶/۳۰

تاریخ دریافت مقاله اصلاح شده: ۸۵/۴/۱۳

تاریخ اعلام وصول: ۸۴/۹/۵

خلاصه

مقدمه: توسعه علوم پایه پزشکی، زیست‌شناسی و به ویژه روش‌های نو ترکیبی ژن، مهندسی ژنتیک و فناوری زیستی در عرصه‌های مختلف تحقیقاتی و نقش آن در زندگی و سلامت بشر و محیط زیست سبب گردیده است تا برای پیشگیری از آسیب‌های احتمالی و یا بروز خطرات پیش‌بینی نشده حاصل از پژوهش‌های علمی، مقررات ایمنی زیستی، حفاظت زیستی و مرامنامه‌های حقوقی و اخلاقی جهت محققین، کارشناسان آزمایشگاهها و مراکز تحقیقاتی تنظیم گردد. مقررات ایمنی زیستی، اخلاقی و حقوقی مختلفی در این زمینه هم توسط سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان بهداشت جهانی، پروتکل ایمنی زیستی کارتاها و وابسته به کنوانسیون تنوع زیستی و هم توسط کشورهای مختلف جهت کنترل خطرات ناشی از فعالیت‌های آزمایشگاهی با عوامل بیولوژیک خطرناک تهیه و تدوین شده است. کنوانسیون خلع سلاح بیولوژیک به عنوان یک معاهده بین‌المللی جهت پیشگیری از توسعه سلاح‌های بیولوژیک و بیوتروریسم تلاش دارد تا با فرایندهای مختلف احتمال این تهدید خطرناک را کاهش دهد. متأسفانه روند اصلی توانمند نمودن این کنوانسیون پس از طی مذاکرات چندین ساله جهت تدوین پروتکل الحاقی و اجرایی نمودن آن، با مخالفت آمریکا در سال ۲۰۰۱ متوقف گردیده، روند جدیدی جهت ادامه مذاکرات آغاز گردید.

مواد و روش کار: در این تحقیق با گردآوری مطالبی شامل مقررات ایمنی زیستی و مقررات حقوقی تدوین شده توسط سازمان‌های بین‌المللی به بررسی نقش این مقررات در اجرای اهداف کنوانسیون خلع سلاح بیولوژیک پرداخته شده است.

نتایج: در این روند موضوعاتی چون ایجاد مقررات ملی ایمنی زیستی و حفاظت زیستی و همچنین تدوین مرامنامه‌های اخلاقی و حقوقی جهت پژوهش‌های علوم پایه و پزشکی و آشنا نمودن محققین و متخصصین رشته‌های پایه و بالینی با تحقیقات موسوم به دومنظوره مطرح گردیده است. از آنجایی که موضوع بحث سال ۲۰۰۵ اجلاس متخصصین در زمینه تدوین این مرامنامه‌ها بوده است و قرار است حاصل آن در اجلاس بازنگری ششم کنوانسیون مورد بررسی قرار گیرد، آشنایی محققین و دانشمندان رشته‌های مختلف بویژه محققین طب نظامی با مقررات ایمنی و مرامنامه‌های حقوقی و اخلاقی در این زمینه ضرورت دارد.

واژگان کلیدی: کنوانسیون خلع سلاح بیولوژیک، ایمنی زیستی، حفاظت زیستی، مرامنامه‌های حقوقی و اخلاقی.